

Johann Bacmeister Friedrich Helwig

Celesti Adspirante Archiatro, Hydropem Ascitem, Praeside ... Dn. Johanne Bacmeistero Med. D. Anatom. & Chirurg. Prof. ... Publicae ac amicae ... ventilationi proponit Fridericus Helwigius Coloniensis Marchicus Autor. Ad diem XIV. Augusti horis matutinis Anno M.DC.LXVII. ...

Rostochii: Kilius, [1667]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn730122190>

Druck Freier Zugang

RU. med. 1667

Johannes Basmeister, Praes.
Friedrich Helwig, Resp.

CELESTI ADSPIRANTE
ARCHIATRO,
HYDROPEM
ASCITEM,
PRÆSIDE

Viro Nobilissimo, Excellentissimo, Experientissimo

D. N. JOHANNES
BACMEISTERO MED. D.

Anatom. & Chirurg. Prof. Publ. celebra-
tissimo, Practico Famigeratissimo, Facultatis
Medicæ Seniore gravissimo.

Dn. Doctore & Ductore suo filiali obser-
vantia jugiter Venerando,
Publicæ ac amicæ *ιατρικῆς* ventilationi
proponis

FRIDERICUS HELWIGIUS,
COLONIENSIS MARCHICUS
AUTOR.

Ad diem XIV. Augusti horis matutinis

ANNO M. DC. LXVII.

In Auditorio Majori.

ROSTOCHII, Typis JOHANNIS KILII, Acad. Typogr.

1667

80

CELESTI ASPERANTIE
ARCHIATRO
HYDROROPEM
ASCITEM
PRÆSIDIO
D. N. JOHANNES
BACHMEISTERO MED. D.
FRIDERICUS HELWIGIUS
COLONIENSIS MARCHEGII
ANN. M. DC. XVII

IN NOMINE JESU!

lectam pictorem olim nobilissimum dicere solitum fuisse, Annales referunt; non minimam artis pingendi partem esse, ut argumentum eligatur dignum, quod spectantium oculos & animos oblectare possit. Hoc argumentum, quod præ manibus est, dignum certè, ut omnium exponatur oculis, tantòque accuratius in ejus naturam inquiratur, quantò atrocius sævit in humanam vitam. Verùm quum tam ardua hæc sit materia, ut etiam Excellentioris judicii Medici, ad hæc usque tempora nostra, nondum in discernendâ aliquâ sententiâ certâ inter se conveniant, à mea tenuitate vix, quod argumento huic satisfaciatur, expectabitis. Interim tamen, cum in re difficili, non qui satisfecerit, sed qui voluerit, satis

A cumu-

cumulatè fecerit, exhibeo vobis in præsentiarum
Sciagraphiam quandam Hydropis, cujus enodatio,
si non animum, diri hujus Morbi cognoscendi cupi-
dum, satiaverit, repræsentabit tamen obscuris qua-
si coloribus totâ ejus faciem. Amplissimus certè hic
occurret dicendi campus, sed ego autorum sequar
vestigia, & parvo verborum compendio aliquas
saltem ducam lineolas, prolaturus ea, quæ hæcenus
fragmentatim ex optimis, & probatissimis Medico-
rum scriptis collegi. Quod ut fiat Tu O summe bea-
tæ perennitatis arbiter

Ad sis inceptis Christe benigne meis!

CAPUT I.

Hydropis Etymologiam, & Synony- miam proponens.

Quandoquidem, referente Platone in Gorgia, res
ipsæ non nisi per rerum vocabula cognoscuntur,
iisdemq; à se invicem distinguuntur, pauca qua-
dam, præcipiente sic rectè scribendi methodo,
quæ ad ipsius facient nominis declarationem, præmitte-
mus. Hydropis igitur vox cum sit *ἡ τῆ παλαχῶς λεγομένη*,

Generaliter sumitur, pro omni, in quavis corporis par-
te, sive humorum, sive flatuū abundantia, ut quando in Ca-
pite humor sub cute deprehenditur fluctuans, peculiari no-
mine *ὑδρακέφαλον* vocatur, cujus Exempla habent Vesalius
l. 1. de corp. hum. fabrica. c. 5. Paul. Aegineta. l. 6. c. 3. Marc-
Aureli.

Aurel. Severin. d. recond. abscess. nat. p. 183. Guilelm. Fabr.
cent. 1. obs. 12. Quorsum & nonnulli Diabeticam passionem,
quam Galenus l. 6. d. loc. aff. ὑδρωπικὴ ἀμίδα, hydropem ad
matulam vocat, referunt. Oculis, qui hydrops græcis
ὀφθαλμῖτις dicitur, cujus meminit Borellus Cent. 4. observ.
51. Pectore quod observavit Hipp. l. 2. de morb. Carol: Pifo l.
de morb: ex ferosâ colluvie, obs. 51. Crato. epist. 163. Ventr-
iculo, cujus mentionem facit River. observ. Communic. p.
26. & 364. Umbilico, qui græcis Hydromphalos dicitur, alias
Hernia umbilicalis aquosa, cujus exemplum depingit Seve-
rinus, & in grandævâ muliere vidit Bartholinus, & Leonh. Bla-
sius in muliere corpulenta anno. 58. restituit. Utero, Scroto,
Hipp. l. 1. de morb. mulier. & 4. de morbis t. 34. Zacutus l. 2.
prax. med. adm. obs. 89. Tulp. l. 3. obs. c. 32. Bartholin. cent.
3. Hist. anatom. 64. Mœb. Fund. med. Physiol. p. m. 578. in
quæstoris cujusdam fœmina tantum vidit uteri tumorem,
qui etiam ad mammas usque se extendit; Joh. Babtist, Mon-
tan. conf. 189. observavit hydropem gutturis cujus etiam me-
minit Hip. lib. 4. d. morb. Aetius l. ult. c. 97. Fernel. l. 6. de
part. morb. & symptom, c. 15. Gulielm. Fabr. Hildan. cent. 2.
obs. 563. brachii. Sennertus manus hydropem annotavit l. 2.
Prax. Part. 1. c. ult. Sed hic notandum, quod hi affectus non
simpliciter nomine Hydropis insigniantur, sed semper cum
affectæ partis adjectione.

Specialiter autem & magis propriè citraque adje-
ctionem partis accipitur vox Hydropis pro tumore abdomi-
nis aquoso vel flatulento; idem enim hæc vox importat acfi-
dicas ὑδρικὴ ὤψ, aquosa facies, eo quod iis, qui hoc mor-
bo laborant, faciei floridus & vividus color, in aquosum,
cadaverosum, & foetidum muterut. Græcis dicitur ὑδρωπι-
στις, ὑδρωπῖς, ὑδρωπῖς, ὑδρωπῖς, ὑδρωπῖς. Latinis iisdem ferè no-
minibus insignitur, Hydrops, Hydropisis, aqua intercus,
A 2 morbus

morbus Hydropicus, teste Celso l. 3. c. 21. Barbaram Medicinā sectantibus Hydropisia vocatur, nominibus à symptomate nimi à scilicet humoris aquosi abundantia desumptis, ut ait Cæl. Aurel. l. 3. c. 8. Paracelsus Rorem humidum, seu resolutum liquorem vocitat, Tom. 4. tr. 4. Undemiam etiam abundā, item den *Wolckenbruch*. Germanis dicitur *die Wasserfucht*.

Hoc sensu vox hydropis si accipiatur, tres, ex Galeni l. rat. vict. in acutis. com. III. It. l. d. tumor. præter nat. c. 20. l. 5. d. loc. affect. c. 7. l. 4. d. puls. causis c. 24. Avicennæ l. 3. Fen. 14. Tract. 4. c. 4. Ætii l. 3. c. 20. aliorumque tam Græcorum quam Arabum mutuo consensu hic se offerunt differentia. Tympanites, Anasarca, & Ascites. Prioribus missis, Ascitem, qui proprii Etymi Hydrops est, qui que in ventre & cruribus subinde manifestus, hâc vice propositurimus.

CAPUT II.

Ascitis tradit definitionem.

Quamquam omnes ferè autores, quotquot ad manus meas hactenus pervenere, uno ore profiteantur, humores aquosos in corporibus humanis generari, idque ex læsâ, quàm maxima veterum Medicorum pars Hepar, Neotericorum verò Cor statuunt, sanguificationis officina; nondum tamen possum adduci ut credam, prædictos humores in corporibus generari, vel vitio Hepatis, vel Cordis, cum nulla corporis pars propriè loquendo sanguificet, idque ex eo, quia omnium, adeoque & ipsius cordis vis à calore sanguinis vitali, ætate paulo majori dependet. Nos igitur, ne tot
autorum

autorum nos involvamus tricis, rem ipsam sequenti definitione damus expeditam.

Ascites est tumor aqvosus p. n. ventris inferioris, à retentione humorum collectorum, vitio Renum, Pancreatis, vasorumque lymphaticorum proveniens.

Definitum est Ascites. Nomen, cum vocabulum græcum sit, habet *ὑδρὸς ἀσκή* ab utre, quod teste Galeno 4. aph. 11. venter inferior ab aqua inter cutem distendatur & intumescat, vel percussus utris in morem aquâ semipleni resonet, ut putat Valleriola l. 2. obs. 5. unde & Ultricularis appellatur Chalmet: Enchir: Chirurg. c. 41, & Jachin. in l. 9. Rhasis. comm. 52. Galenus 2. meth. 2. inter morbos Similitudinem rei externæ habentes refert, illumque *ὑδρῶδες ὑδατώδες* Hydropem aqvosum nominat. quod & Cous l. d. 1. morb. mul. & Gordon. tit. med. p. 287. faciunt.

Formalis ratio est tumor p. n. Tumorem esse facile constat, cum excessus sit in magnitudine aucta. Gal. l. d. morb. c. 16. it. 14. M. M. c. 13. cujus vitiata conformatio consequens est, & soluta unitas. Gal. l. d. diff. morb. c. 7.

Tumorum autem differentiæ, cum variæ sint, meritò addidimus in definitione, quod sit Tumor aqvosus. Aqvosum esse confirmat Galenus l. 3. de Symptom. caus. c. 2. Quando serosus humor in toto corpore abundat, præcipuè verò in abdomine, excitatur species Hydropis, quæ Ascites dicitur. Petrus. Joh. Faber l. 3. sapient. univers. de morbis jecoris. c. 3. Si excrementa, inquit, Serosa sint & aqvisa, fit hydrops ascites. Excrementa a. illa non semper ratione substantiæ & coloris sunt aqvisa, inquit P. Salius Diversus. l. 1. in Hipp. de morbo. l. 1. t. 47. sed quandoque crassam & lacteam substantiam repræsentant. Verùm huic respondet Faber l. c. illa Excrementa non constituere Ascitem, sed Anasarca, quando ait. Dum Excrementa viscosa sunt, &

tenacia multum, & aquosã omnino & simplicem non redolent materiã, sed crassio rem & viscosiorem, tunc fit Anasarca.

CAPUT. III.

Subiectum demonstrat.

Subiectum adæquatum sive causæ continentis, in definitione constituimus cavitatem ventris infimã, Locus collectionis ab Avicenna designatur, inter ziphac ac zirbum, peritonæum & omentum. Paulus Ægineta in introduct. c. 13. inter intestina & peritoneũ collocat. Cous 7. aph. 55. $\omega\delta$ Ἰνίπλοον omentũ. nominat aph. 54. cavitatis $\mu\epsilon\mu\epsilon\chi\acute{\upsilon}\tau\ \Phi\pi\acute{\iota}\nu\omega\tau$, $\kappa\alpha\iota\ \tau\eta\varsigma\ \gamma\alpha\sigma\tau\epsilon\rho$ inter Diaphragma & ventriculum meminit Hipp. l. 1. morb. mulier. Veslingius syntagm: Anatom. inter duplicem peritonæi tunicam saniem & humores putat colligi, ejus sententiam confirmat Tulpius l. 4. observ. 43. de muliere, 110. libras aquæ hinc continente. Sennertus Pract. l. 3. part. 6. sect. 2. c. 3. scribit, aquam interdum, non in cavitare abdominis, sed vesicis quibusdam, partibus ventris inferioris intus ad natis, includi. Schenck. Exercit. anatom. notavit colluviem aquarum inter externam renum membranam, vid Schenck. obs. l. 3. Barthol. cent. 4. Hist. 25. Aretæus l. 2 $\tau\ \chi\epsilon\pi\acute{\iota}\omega\tau$, planè peculiarem addit locum quando ait: Alia hydropicimorbispecies, quæ talis agnoscitur. in eã vesiculæ quædam pusillæ, crebræ, humoris plenæ in loco, ubi Ascites fieri solet, excitantur. Talem hydropis speciem notavit Rolsincius, ut & Horstius, qui etiam memorabili historia illam declaravit l. 2. ep. med. 20. Quicquid hujus sit, certum est & longis experimentis comprobatum, omnem abdominis cavitatem ab aquã occupari, eandemque etiam ad scrotum & pedes, superioibus flaccescentibus, descendere.

Causæ

. *Causæ antecedentis subiectum,* vel pars ejus
 vitio serofus hic humor coacervatur, & in infimum ven-
 trem depluit, jecur à veteribus olim habitum. Sic n. Ga-
 lenus 5. d. loc. aff. c. 7. nisi Epar afficiatur, haudquaquam
 fieri potest, hujusmodi affectus Hydrops, & 2. Progn. t. 1.
 item 6. d. locis aff. c. 1, nisi ad jecur frigus mittatur, aqua
 inter cutem sequi minimè potest. Avicen. & Ætius tetrab.
 3. serm. 2. c. 20. Citra Epatis refrigerationem impossibile
 est, aliquem in Hydropem incidere. Alii autem inter quos
 Hippocrates non solum Epar, sed & alias accusarunt partes.
 2. progn. Αρχέονται inquit οἱ πλείους διὰ τῶν κενεάνων, καὶ τῆς
 ἁσφύδος οἱ ἧ διὰ τῆς ὑπαίτης, incipiunt plerique hydropes, vel
 ab ilibus seu inanibus locis, vel ab Epate, ubi per τῆς ἁσφύδος
 nomen intelligit venas, per τὰς κενεάνων Lienem, mesente-
 rium, uterum, Commentatore Rolsincio, Epitō. meth.
 cogn. & cur. affectus particulares l. 3. c. 9. idem Hipp. l.
 1. de morb. mulierum; Ex eo, ait, semper hydrops sub-
 sequitur ubi Lien naturâ rarus & lusus, ad se trahere con-
 siveverit. Ex hisce & superioribus satis constat, veteres ut-
 plurimum ad organon sangvificationis respexisse, viciatam-
 que coctionem, & ex illâ ortum hydropem Epati detulisse,
 quod in superius Galeni probatum damus testimonio, qn.
 ait. Communis Hydropis ortus inde extat, quòd officium
 in sangvine generando positum viciatur. Hæc est Galeni
 omniumque serè veteris ævi medicorum sententia, pro quâ,
 plerique tum veterum tum recentiorum, acriter hætenus
 pugnârunt, adeò ut nullum hydropem absque jecoris vitio,
 consensu & conspiratione oriri posse judicârint. Verùm
 cum hæc sententia falsâ nitatur secundum Recentiores
 hypothesi, non invitiâ Galenicâ recedimus sententia, quip-
 pe Hepatis imperium per bis octo secula administratum,
 ruinam hodie est perpeffum nonnullique Epati, jam Ex-
 equi-

equias paravere, Sed non sine justo bonorum, meritis ejus clarissimis faventium dolore, ipsiusque Epatis magna cum indignatione, cum haecenus nondum satis *avro* sit demonstratum, chylum ad Epar non devenire, neque in eo viscere sanguificationem fieri. Audiamus argumenta quae solidè Hepatis destructores urgent, quorum tria celebrantur: 1. Venæ lacteæ ad Epar non confluunt, 2. Rami venæ portæ non penetrant intestinorum tunicas, aded ut chylum in intestinis existentem possint exugere. 3. Non observatur lacteus liquor sanguini associatus prædictis in venis, quemadmodum alibi comparuit.

Primum argumentū cum tot clarissimorum virorum rationibus militet, primâ fronte non contemnendum videtur; attamen si aliorum etiam fide dignorum Autorum reposituerimus observationes, deprehendentium juxta truncum venæ portæ sub Epate candida quædam vasa, res erit clara & evidens. Ut igitur fidem datam servem, En Highmorum, qui prædicta vasa l. 1. p. 2. tab. 2. p. 39. & tab. 3. p. 41. elegantissimè nuper delineavit: Cui conjungo Galenum Altorfinum, Mauritium Hoffmannum, qui Patavj anno 1643. d. 10. Martii in cane inter acuta Diaphragmatis principia, canalem lacteum ad thoracem conscendentem notavit, & J. Joh. Veslingi Anatomico Patavino per literas, mense majo 1649. se sub pancreate, quâ portam jecoris suscipit, plexum venarum lactearum, communem pollicis crassitiem æquantem, vidisse, licet incisus stylos non admitteret; ab eoque tum ad jecur, per latera venæ portæ arteriæque calicæ dextræ, tum ultra portas insignes ramos exporrectos, ut ad Thymum cordis, & in lactantibus per latera Diaphragmatis, ad mammas chyli portio distribuatur, accepit. Hic inferre quis potest, celebratissimos hujus seculi Anatomicos, Bartholinum, Pequetum, Van Horne, Rudbeccium & alios

alios hæc vasa ad Epar tendentia non observasse; sed respondendum consequentiam hanc non esse universalem. non enim procedit, illi non observârunt venas lacteas prope Epar, ergò nullæ dantur, fortè dum Bartholinus & alii, in inveniendis ductibus novis intenti fuerunt, Epar suo imperio jam fraudatum minus curârunt & dum vasa Thoracica invenerunt, hæc neglexerunt. Contra non deterioris fortis Anatomici, qui sibi hæc pericrutari præsumperunt, vivis tabulis imprimi vasa illa laborârunt, quæ sæpius observârunt.

Secundum argumentum patitur aliquam difficultatem, eò quod per solam anastomosin, mesaraicarum venarum fieri fluxum sanguinis scimus. Tertium jam est solutum, ex relatione Veslingii jam modò adductâ. Non placet igitur consequentia Bartholini; Ergo non in jecore sed in corde gignitur sanguis; Cur non in liene, ut qui sanguineus est, chylum attrahit è ventre, & potest concoquere. Aristot. l. 3. part. animal. c. 7. Neque hanc collectionem firmam judicamus: Chylus omnis, per mesenterium ad receptaculum, indeque ad jugulum properat, neque in venæ portæ ramulos à venis lacteis immediatè effunditur; Ergo Epar non sanguificat. Dum enim chylus ad ostium cordis, cum refluxu venarum & subclaviarum sanguine confluit, elaborationem propter celerem transitum non expectat, sed spatio unius alteriusve horæ, ad omnes partes per arterias dispergitur, adeoque etiam Epati magna portio, tam ex cœliacæ ramo dextro, quàm arteriis mesentericis, conficienda offertur, non potest ergo non Epar flammæ suæ activitate illam exactissimè elaborare. Hinc clarissimè elucescit, nullam corporis partem propriè sanguificare, sed omnes simul opus sanguificationis aggredi.

Cum igitur ut tandem aliquid certi concludamus, pluri

B

rimum

rimi Neotericorum Cor ejusque vitiatam sanguificationem pro subjecto causa antecedentis hydropis habeant, parum abest, quin descendam in eorum sententiam, motus tot Excellentium in Medicinâ Procerum Autoritatibus; Sed à veritate convincor, & id circo merito *ad passivus* legibus me subijcio, sententiãque huc usque amplexus muto. Hactenus enim mihi non licuit tam felicem esse ut ad illorum pertingerem scripta, quæ mihi cor in Hydropico læsum adinventum narrent; Neque video quâ ratione probari possit, ex generatione humorum aquosorum oriri hydropem, cum omnes illi humores, etiamsi centum generentur amphoræ, ritè fungentibus suo officio partibus excretoriis, peractâ sequestratione excernuntur. Manet ergo adhuc sententia nostra firma, non cor, non Epar, non generationem humorum, sed viscera omnia sanguinis generationi & perfectioni potius destinata, humorèsque aquosos non ritè sequestrantia subjunctum esse Hydropis.

CAPUT IV.

Causas exhibet Immediatas & mediatas.

Cum morborum causa teste Galeno l. i. loc. aff. c. 2. id quo præsentè fiunt, & quo absente tolluntur morbi, merito statuatur, ordinis jam ratio postulat, ut & illas investigemus, ne nobis etiam eveniat illud Hipp. l. i. d. morb. mul. Falluntur Medici, cum morbi causam non exactè investigant. Causæ autem aquosæ hujus colluviei Autoribus sunt varia, pro variis earundè, quibus innituntur hypothesibus.

Immediatam hujus morbi causam Fluddius statuit
Harum

flatum Dei Septentrionalem, suamque sententiam pluribus
contextus sacri locis confirmat Exod. 15. v. 8. 10. Dan. 7. Psalm.
147. v. 6. Ut, (verba ejus sunt,) Jehova suo afflatu orientali,
mare rubrum exsiccavit, ita iterum flatu suo opposito siccita-
tatis vincula ita relaxavit, ut aquæ more solito illam maris
plagam copiosè & abundanter occuparent. Cum Fluddio
in eadem est sententia Hippocrates sect. 3. aph. 22. Paracelsus
de Hydropisi variè variis in locis sentit. Tom. 7. l. 7. scribit:
So ist im guten wissen / das in Menschen ein Brun auff-
steigt / von dem Wasser gehet so viel / das nicht gläublich
ist denen / die es nicht gesehen haben / gleich als hette Mo-
ses mit einer Ruthen in die Leber geschlagen / und läufft
nichts heraus als Wasser für und für / (als vielleicht
nicht wol anders sein mag / dan das Gott also eine Ru-
then schlegt / wie Moses.) Tr. autem de hydrope & Tartar.
l. 2. tr. 2. c. 6. longè aliam fovet sententiam, ponitque Sal
aluminosum resolutum (quam sententiam amplectuntur
Scheunemannus & Severinus, quem refutatum vide apud
Sennert. lib. de Conf. & diss. c. 16.) Tom. 1. p. 292. celitus ipsi
deducitur Hydrops, ex influxione stellæ Zedæ quem Hel-
montius tr. de hydrope ignoto ridet & refutat. Scheune-
mannus Sal calcinatum multis beneficiis humanum corpus
ornare, si vero resolvatur, Hydropem excitari scribit, cui acu-
tè respondet Helm. in tr. Tria Princip. Chym. Puerile, in-
quit, est somnium, quod Sal in nobis destilletur, sublime-
rur, calcinetur aliaq; tormina subeat. Helm. accusat Renes,
exinde motus, quia plurimos Hydropicos apertos, quorū ta-
men tum Epar, tum Lien nullam omnino maculā contraxe-
rant. In Fiscalis Brabantix autem dissecto cadavere obser-
vavit in renibus grumum sanguinis, à quo valde intumue-
rant & justo majores erant Renes, hinc quando sub hydro-
pe pauca etiam redditur urina, credidit, renes, ubi aliquid
sanguinis

sanguinis coagulati receperint, non præstare posse officium suum, neque serum à sanguine secernere. Petrus Joh. Faber l. 3. de causis & sign. morb. Epat. eandem fovet sententiam, quando ait: Ex debilibus Renibus suspicor etiam provenire hydropem, dum non attrahunt aquam superfluam. Sennertus, qui aliàs admodum Epati Patrocinator, ejusdem opinionis est. Inst. l. 4. part. 1. c. 8. Quod si renes serosam humiditatem ad se non traxerint, permixta cum sanguine urina manet, & in totum corpus distribuitur, unde Cachexiæ & hydropi causa suppeditatur. Roslincius, partium chylicationi & sanguificationi destinatarum tum principum tum ministrarum imbecillitatem & *ἀνείκω* accusat, imprimis autem si serosæ aquæ à Bartholinianis vasis lymphaticis non separentur, à Renibusq; & ureteribus attrahantur. Nos præsupposita, ex vitiata Chylicatione & *ἀσπαράσσει*, humorum generatione, putamus Pancreas & imprimis Renes, eorumque vim attractricem & expultricem nec non vasalymphaticam immediatam hujus morbi causam esse, maximèque illas partes affici & lædi, sive illa læsio fiat à vitiata conformatione sive obstructione, tum enim humores restitant, regurgitant, & in cavitatem deponunt abdominis, unde non potest non fieri abdominis impletio, Renes enim ipso Galeno teste l. 3. d. Sympt. causis, ubi serum amplius trahere non possunt, in ventrem mittunt, & rotundi impartientes, subcutaneos hydropis status inducunt, quod & efficere possunt aquæ ductus sive ureteres, quorum officium est serum in renibus à sanguine sequestratum, & in pelvi exceptum, ducere ad vesicam in cisternam.

Superfunt Mediatæ Hydropis causæ tum proximiores tum remotiores, quæ corpus nostrum de statu naturali in orbos conjiciunt, quæque ad retentionem aquosi humoris conferunt; aut morbosum apparatus excitare que-

unt/10

unt. In illarum censu sunt 1. *Intemperies*, qualis autem illa sit, inter autores lis est. Quidam inter quos Avicenna & Aëtius omnem à frigidâ intemperie oriri volunt, quidam contra à calidâ oriri audacter asserunt, Nos, paginam ne impleamus & à calidâ & à frigidâ Ascitem introduci posse cum Zvingero Cent. 2. obs. judicamus. *Ab hac* immediate & per se, refrigerando vel totum corpus, *ex immoderatis sanguinis profusi omnibus*, per nares, uterum, hæmorrhoides, vulnera, venarum sectiones, fluxum ventris immodicū, Dysenteria vel Diarrhæam; *consuetarum evacuationum suppressione* per corporis partes, quæ refrigerantur ab injuriâ aeris externâ, nimia frigidorum injurgitatione, unde ii maximè sunt detestandi, qui habitâ crapulâ, non exiguam sibi videntur propinare medicinam, cum mane frigidam liberaliori mente injurgitant, putantes duro nodo durum esse querendum cuneū, & contrariū per contrariū expellendū, non arbitantes, ventriculum jâ tum insigniter debilitatū magis magisque per frigida illa debilitari. Thom Erast. part. 4. disp. p. 204. refert, ex haustu frigida unico multos factos hydropicos, venis, quæ in ventriculum pertinent, subito frigidæ occursu refrigeratis. *Ab illa* vero fit Hydrops per accidens, antecedenter & mediatè, calorem nimirum viscerum exterminando, (quod plerumque fit à Solis ardore, laboribus nimis, venere profusa, febribus ardentibus, nimio vini generosioris haustu, frequentique aromatum calidiorum esu; magis enim Vini quàm aquæ potoribus aquosus hic tumor accidit cum solum vinum faciat, ut, non sitientes bibamus, & pallidus omnis carnâ defurgat dubia) non secus ac videmus ignem, ab alio majori igne extingui. II. *Viscerum mala conformatio in magnitudine aucta, & diminuta*, ut cum meatus s. viæ per quas aquea materia transire debet, obstruuntur vel comprimuntur, tum serosa illa materia per meatus

excretorios consuetum naturæ exitum non potest invenire,
hinc in vasis illis subsistit, & exinde ad venas, Cor, totumq;
corpus rejurgitat, sanguinem inquinat, inque ab domen-
per spiracula cutis stillat. *III. Unitas soluta*, quæ fit, vel per
ulcus, vel rupturam, vel vulnus. Sic observatum est, Scir-
rhos post malè curatam inflammationem, in Renibus ge-
neratos esse, hominesq; ad Cachexiam vel Hydropem dedu-
xisse Moeb. fund. med. Phys. p. m. 440.

In harum numerum veniunt *I. Naturales*, & quidem
Temperamentum, quod si ad frigiditatem & humiditatem
vergat, homines ob calidi innati pauperiem, magis pronos
reddit ad Hydropem, quod decus illud Daniæ Bartholinus
innuit, in spicil. de vas. lymph. p. 6. Quo quis ait calidior,
eò minus aquæ humiditatis colligitur, segregaturque; fri-
gore verò invalescente, aquarum largissimi rivi manant in
hydropicis, quod autem intelligi debet de Temp. Renum.
Ætas. In cujus genesi Luna, mater humorum dicta, domi-
nium habet, is huic morbo est obnoxius, sive sit ætatis cre-
scentis, sive consistentis, sive decrepitæ: omni enim ætati
est communis, & ne Embryonibus quidem parcit, quale
Exemplum referunt, Epiphan. Ferd. & Marc. Aurel. Sever-
rin. *Sexus*. Ut nulla ætas, ita etiam nullus sexus ab hoc ma-
lo est immunis; Veteres quidem, & recentiores plurimi
viros magis affligi autumant, quod negat Mercurialis, qui
prosequiori militat sexu; sed nullum hic discrimen agnosci-
mus cum plures in mulieribus dentur viæ excretoriæ, quæ
materiam secretam excernant.

II. Non naturales, inter quas agmen ducit *Aex*,
tam necessarius homini, ut ferè ne momentum supervivere
possit, eo si destituatur, quem etiam in finem natura in sui
conservatione curiosissima peculiare formavit viscus, puta
pulmonem

pulmonem, cujus ceu flabello quodam, semper auram captamus, nosque ab interitu vindicamus. Si jam juxta mentem Hippocratis, frigidum crassum, multaque exhalatione humescentem attrahamus aërem, non potest non fieri hydrops, praesertim si aër sit autumnalis, is enim praecipue Hydropsi favet, 3. aph. 10. 22. 6. Epidem. 7. 77. Calidus etiam si fuerit aër, causa esse poterit; calorem enim nativum, si excedat modum, dissolvit, ac dissipat, quod etiam faciunt labores nimii, strenua in castris veneris exercitatio, febres ardentes &c. Petrus. Nos. Harm. dogm. Hermet. Tom. 2. diss. 35. Ne illud omittamus, quod pro mutatione Lunæ & aeris morbus etiam varietur, plerumque; n. homines circa plenilunium moriuntur, à quâ sententiâ Illustris Rolsincius, Praceptor olim meus defecit propriâ fultus experientiâ, homines plerumque circa novi lunium pejus habuisse, diemque objisse plures.

Cibus & potus secundum Hippocratem sect. 2.
aph. 17. 22. ubi ultra naturam capitur, morbum creat; & l. 1. morb. mul. cibus & potus copiosior, corruptionis causa; Vitanda igitur nimia ejus ingurgitatio, quæ chylicationem lædit, quâ læsâ non potest fieri justa assumptorum transmutatio in ejus modi substantiam, quæ proximè converti potest in sanguinem alendūque corpori utilis est. Ciborum frigidorum & humidorum usus quoque accusatur; Exulent propterea Lactuca, Portulaca, Melones, Beta, Atriplex, cucurbitæ, fructusque horarii facile putrescentes. Aquæ & cerevisiæ nimis frigida valida assumptio sobolem relinquit Afcitem, Gal. 6. loc. aff. c. 2. & 2. facult. nat. c. 8. Bibentibus palustres, stabiles & lacustres aquas, hydropes fiunt plurimi, ac lethalissimi, oraculum est divini senis Hipp. aer. aqu. & locis c. 3.

Somnus

Somnus homini à Deo concessus est, ut vires diut-
nis exhaustas laboribus repararet, sed modus hic adhibendus,
& non nisi moderatus concedendus; si enim in excessu pec-
cet teste Hipp. Sect. 2. aph. 3. sect. 7. aph. 71. Coac. prænot. 2.
35. malum, VIGILIÆ moderatæ maximè proficiuæ, nimia
autem valdè noxiæ, quia spiritus corporisq; vires dissol-
vunt, cruditatesq; cumulant, unde nunquam non causæ
sunt morborum frigidorum.

Motus & quies si excedant limites malum pronun-
tiant Hipp. 4. aph. 14. veratri usu. 2. Si enim motus institua-
tur nimius, subtilior sanguinis pars sive Spiritus absimitur,
visceraq; redduntur imbecillia, & corpus torpidum, nec
non excrementa colliguntur viscida. Quies nimis diutur-
na ac otiosa, ait *Quercetanus*, obest non solum corpori sed
& animæ, torporem spiritibus inducit, corpus nimis refri-
gerat, & discolorat, pororumque meatus obstruit.

Animi Pathemata, quemadmodum variè commo-
vent ac turbant (spiritus in corpore nostro, ita etiã non mi-
nimam in morbis gignendis vim obtinent, quapropter æger,
cane pejus & angve fugiat iram, tristitiam, & moerorem,
hi enim affectus spiritus concitatos & turbatos exagitant,
labefactatos dissipant, ita ut tandem calor una cum illis
emarcescat. Commodè etiam hûc referri potest nimium
gaudium, cum Cor impetu quodam dilatatur, ita ut copio-
sius justo spiritus diffundantur.

Excreta & reventa pro diversâ in corpore
nostro coctione, si non, prout naturæ lex postulat,
excernantur, sed p. n. cumulentur, varii morbi, variaque
oriuntur symptomata, contra etiam si quæ retineri debent
in corpore, præter modum excernantur, varii oriuntur af-
fectus, in quorum censu etiam Hydrops est. Sic quando
sanguis,

sanguis, prout sæpe observatum est, vel ex naribus teste Amato Lusitano, venis hæmorrhoidalibus, Galeno. 2. fac. natur. c. 8. fluxu mensium nimio. Hippocr. 5. aph. 57. nat. pueri. 13. 1. vel etiam nimia V.S. laudabilis, largiter emittitur & effluit, homo ad extremam ducitur frigiditatem, quæ quâ ratione inducat hydropem in superioribus dictum. Huc etiam referri potest Dysenteria, Hypercatharsis, & nimia venus. Trajanum Imperatorem ex retentione Hæmorrhoidum hydropicum factum, semelque curatum, postquam autem recidivam passus, eodem morbo mortuum refert, Dion. Cassius.

III. Præternaturales Ascitis sunt antecedens; sic observatum hydropem ortum esse ex febribus, Tertianâ, Quartanâ, cujus Exempla habent Langius l. 1. epist. obs. 48. Forestus l. 19. obs. 29. 30. Hipp. 7. epidem: 12. 9. recenset historiam Ctesiphontis, qui excauso evasit Hydropicus. Ex Hæmorrhoidibus cito suppressis Forest. obs. 34. Ex mensium profluvio prohibito. idem obs. 35. Ictero, Forest. l. 17. obs. 40. Rondeletius l. 2. Prax c. de Hydrop. Favent. conf. 23. Gvarion. conf. 164. Tulp. l. 2. obs. med. c. 36.

CAPUT. V.

In differentias inquiri.

Hactenus de Hydropis subjecto & causis dictum, jam sequuntur differentia, quarum triplicem proponimus distinctionem. 1. *Petitur ab ipso genere, habito respectu tumoris*, ubi alius se offert minor, alius mediocris alius major. Maximus deprehensus fuit in duobus Rabbinis, quos Neander in Erotem. S. Lingvæ Ebrææ ex Talmudistis adducit, quorum abdomina in tantam extensa fuere molem, ut etiam

C

duo

duo boves inter eos, si ventribus se invicem tangerent, neminem tangendo, transire possent: *Generationis*, alius lentè ac sensim incrementum sumit, alius subito invadit: *Durationis*, alius recens, isque adhuc in augmento, alius in veteratus, & in statu: *Symptomatum*, alius mitis, alius intolerabilibus comitatus doloribus, alius cum febre. Hipp. coac. prænot, Trall. l. 9. c. 3. Ætius tetrab. 3. serm. 2. c. 20, alius sine febre. Alius cum Paralyfi. Poter. cent. 1. cur. 97. &c.

II. *Ab ipso subjecto*, & hujus ratione, est vel *universalis*, ut quando tota abdominis impletur cavitas, vel *particularis*, ut quando materia stagnat inter abdomen & Peritonæum, vel inter peritonæum & omentum, vel in hydatibus aqua reperitur interclusa, vel tantū in uno latere, quod habet Bartholinus Hist. anatom. 2. cent. 1. Alius oritur per *μεσσηπιωσις*, cum à quiete prioris morbi enascitur hydrops, alius per *ἐπιγένεσιν*.

III. *A. causis*; pro quarum diversitate, & ipse hydrops variat.

CAPUT. VI.

Signa producit Diagnostica.

Quemadmodum primo Vere propullulantes herbas & plantas dignoscere, non nisi artificis & Botanici exercitati est, sic etiam morborum primordia cognoscere, non solum docti sed etiam Exercitati est Medici; Et hinc magna est adhibenda cautio, ut exactè clandestinos hujus morbi conatus cognoscamus ne quandoque tumorem prægnantis pro Hydroptico curemus, cujus lepidam enarrat historiam Paulus Rencalmus observat. 146. quæ legi meretur. Signa igitur hydropis incipientis ratione generis colliguntur ex
tumore

tumore pedum, qui evanescit tempore matutino, vespertino
autem invalescit, progreditur ad genua, flaccescentibus
partibus superioribus, lumbos, abdomen; Quando jam
eiusque tumor pervenit, signis ulterius opus non habet,
sed visu & tactu & auditu, Aretæo teste, longè est facillimus.

Communia τῶν τῆς ἐσίας λόγων ἐξ ἀνάγκης ἐπιμνενα, concer-
nunt, vel actiones læsas, vel qualitates mutatas, vel Excreta
& retenta. Horum sunt 1. *cibi fastidium & sitis ferè inexplebilis*,
quem his verbis decantat Ovid. 1. trist. 7.

Quibus intumuit, suffusâ venter ab undâ

Quo plus sunt potæ, plus sitiuntur aquæ

Et Poëta Venerinus Horatius l. 2. Carm. od. 3.

Crescit indulgens sibi dirus hydrops

Nec sitim pellit, nisi causa morbi

Fugerit venis, & aquosus albo

Corpore langvor.

Cui autem tam clamorosa sitis natales debeat, innuit Rolsin-
cius sidus illud Salanum, quando ita ait: sitis autem oritur,
quia salsus & vitiosus humor mora calidior & acrior reddi-
tur, inde salii vapores ad ventriculum elevantur & gulam.

2. *Difficilis Respiratio* tanta sæpè, ut etiam suffocationis peri-
culum sit metuendum, id quod evenit, propter aquæ, se-
pti transversi motum liberum impediens, copiam. 3. *Pulsus*
undosus quia tumor *mollis*, *parvus*, *crebrior*, *subdurus* cum
quadam tensione. 4. *Urina pauca*; serum enim per Renes
non excernitur; *rubra*, vel à commixtione sanguinis in reni-
bus non ritè sequestrati, vel ab arrosione caruncularum
papillarum, factâ à materia saluginosa & acri; *crassa* deni-
que & *turbida* s. *Tussis sicca*; excitata ab archeo Pulmo-
num irritato. 6. *Raucedo*, quam illustris Rolsincius in Barone
quodam observavit.

C 2

Propria

Propria πὺν τῆς βίας λόγον concernentia, ex capite se-
 cundo jam nota esse debent, hic illud suppleraddimus, quod
 Trallianus ait: Ascites inde internosci debet, quod fluctu-
 ationes excitantur ex humore, qui, velut in utre quodam
 contentus, circumvolvatur. Discernitur præterea à Tym-
 panitide, quòd hic flatibus abundet, venter percussus Tym-
 pani sonum edat, intestinàq; semper murmurent. Ab
 Anasarca distinguitur, quod in hoc totum corpus æqualiter
 intumescat, vestigiaq; digitorum impressorum aliquandiu
 remaneant, venterq; minimè inflatur. À tumore prægnan-
 tis autem toto celo differt, cum hic tantum ad umbilicum
 usq; extendatur, & ferè nunquam in Epigastricam ascendat
 regionem, nisi in latus alterutrum, is autem usq; ad Dia-
 phragma protendatur. Sæpe etiam tumor ex sup-
 pressionemensium oritur, qui tamen ab Ascite fluxu urinæ
 differt, quæ copiosa & crassa redditur teste Hipp. l. 1. morb.
 Mulier;

CAPUT. VII.

Signa producit Prognostica

Πρόγνωση Salutis & mortis ratione generis desumitur &
 ab essentialiter inherentibus. Avicena Ascitem sta-
 tuit maxime periculosum: Aretæus l. 2. de diuturn: c. 1.
 scribit: ὕδρωσ ἀπρόπτεσ μὲν ἰσιδεῖν πάντῃ χαλεπὸν δὲ καὶ πῖθειν.
 Διαδιδρῆσκεισ γὰρ τὸ δὲ πᾶσιν πῖνεσι ὑπ' εὐτυχίης ἢ θεῶν μάλλον,
 ἢ πύχνης: Hydrops injucundum aspectu vitium est, & tolera-
 tu difficile; Ab ipso enim per pauci liberantur, idq; felicitate
 quadam ac Deorum potius quam artis auxilio. Et cer-
 tē omnibus Hydropis speciebus periculi gravitate Ascites
 præit, præprimis si jam sit in veteratus, & plurimum à natu-
 rali

rali statu recedat, diuturnus sit, & viribus jam fractis super
 veniat. 2. *Ex necessitate consequentibus*: Quod confirmat
 Hipp: §1. de morbis: Hi morbi, ex necessitate cum adsunt,
 mortem adferunt, tabes & aqua subter cutem. Imprimis
 hic respiciendum ad actiones *vitales* nempe pulsum;
animales e.g. Respirationem; cujus vehementia magnum
 arguit periculum, *naturales*; appetitum solidorum & liquidorum: hæc si
 sunt læsa, spes in angusto est, sæpe etiam ægritelle Hollerio
 in aph. 14. Sect. 6. tunc moriuntur. *Qualitates mutatae* etiam bene
 vel male sperare jubent; Color faciei si non multum a naturali
 statu recedat bonum; Contra si facies aut manus sunt molles
 ac pruriunt secundo vel tertio die, autore Avicennâ, moriuntur.
 Ab *excretis* etiam & *reientis* indicium desumi potest; Pessimum est
 signum, si urina emittatur pauca & cruda, bonum autem est si plus
 materiae per urinam excernatur, quam potest assumtus, morbus enim
 Medici legibus se subijcere videtur, & indicium est, medicamenta
 exhibita vim suam exserere. Symptomata quod sunt graviora, eò
 morbus est periculosior, quod mitiora, eò citius etiam morbus solvitur
 Hipp. aph. 14. Sect. 6. air. Hydropedetento, si aqua in venis
 in ventrem confluerit solutio fit, idem de judicationibus
 XI. 20. air. In his qui ab Hydropedetinentur, si aquositas per
 ventrem ad vesicam, aut ventrem fluat, solutio fit. 1. 2. Prog. §. 2. 3. 4.
 Si mitiora fuerint symptomata, tussis non urgeat, & respiratio non sit
 impedita, & tumor inferiores partes nonprehendat, bene sperandum,
 si v. contrarium accidat, mors in propinquo est. Si hydrops sequatur
 Icterus, omnino Lethalis est. Si conjungatur cum febre acuta periculosa
 est. Galen. comm. 1. 2. l. 2. progn. Si Maniam dysenteriam, quartanam
 consequatur, malum est. Hipp. Coac. prænot. & l. 1. Epidem: & aph. 43. sect. 6.
 Si tussis Hydro-picum habeat, & *ἀπνία* est. Hipp. aph. 47, §. 7. aph. 35. l. 6. Epid: §. 24. 28. Ga-

24. 28. Galen. 2. progn. 3. indicatiū enim est bronchia pulmonū impleri aquis. Anhelitus, sputi, totius corporis fœtor, mortale signum est.

Subjecti ratione formidabilis admodum: Nam quò plura afficiuntur viscera, eò malum est periculosius, ob impeditam partium sangvificationem, viscerumq; facultatem lasam. Sudores copiosi bonum præbent signum.

Causa ratione. Qui nullo antecedente morbo oboritur, non admodū formidabilis est, qui vero morbum acutū sequitur, vix curatur. Juvenes & virib⁹ robusti facilius curantur: Longus morbus est: ad salutem terminatur nonnunquam sponte naturæ, conversione nimirum aquarum ad alvum, renes, sudorem: Ita observatum est plurimos Ascite solâ urinæ emissionem curatos esse, si autem insufficiens facta emissio, recidivos factos. Ad mortem terminatur alvi fluxu contumaci. Hipp. 2. progn. 2. Improvidâ aquæ post perforationem abdominis effusione. Hipp. aph. 27. s. 6. VI. Epidem. VII. 26. aph. VII. 44. Sæpè micante recidivâ agri moriuntur, qualia Exempla passim prostant.

CAPUT. VIII.

Curationem per Chirurgica indicat.

Explicatâ morbi naturâ, ordinis exigit ratio, ut ad ipsam Medendi methodum nos accingamus, cujus fundamentum sunt indicationes, quarum triplex in scholis celebratur scaturigo, Chirurgica, Pharmaceutica & Diætetica. Meritò autē ordimur à Chirurgica, utpote quæ nobilissima pro educendâ aquâ præbet auxilia, & pro ratione materiæ evacuationem molitur, quæ cum triplex sit, fluxa, fluens, & fluxura, aggre.

aggredienda primo loco esset fluxura, cum fluxa tolli nequeat ante remotionem fluentis, nec fluens ante remotionem fluxuræ; quia autem fluxuram citius remove-re non possumus, quam obstructæ referantur viæ, vel per præsidia prædicta universalia viæ, quædã per artem efformentur, per quas aqua in abdomine collecta feliciter educatur, jam de his erimus solliciti: Ubi primum se offert V.S. quæ hic non indicatur, sed potius adhibita nocet. Speciosè Trallianus: Videmus, ait, quod etiam ignis externus, cum à lignis viridibus propemodum extinguitur, refocillatur rursus, si illa, quæ illum suffocabant, auferuntur. Sed veteres Medici plerumq; V.S. instituerunt? Concedimus, hodièq; adhuc in usu esse largimur, sed non in omnibus individuis promiscuè, ut plurimum in sequiori sexu si hydrops à suppresso mensium fluxu, interdum etiam in sexu nobiliori, à suppressis hæmorrhoidibus, oriatur. Hieron: Capivaccius, med. Pract. venam etiam secuit, si acutus morbus hydropem comitatus fuit, quod & nos maximè necessarium judicamus, e. g. si pleuritis adsit, vel angina, tum omnino secunda vena, ut imminenti occurramus morti, horum enim focus est in sanguine, hydropis autem minimè. Scarificationes & cucurbitulas multi admittunt, multi quoq; rejiciunt. Hoc certum est, non nunquam aquam plurimam ex foraminulis emanasse, sæcundo flumine, ex hoc autem nihil licet concludere, nam quod rarò fit, illud fit tantum casu; potius huc vocamus experientiam, exploraturi, quantum emolumentum scarificationes adferant Hydropicis, quæ respondet parum, imò nihil; qua propter ad vetustissimam progredimur operationem, cujus jam suo tempore Hippocrates l. d. loc. in hom: & l. d. intern: affect; Avicenn: l. 3. sen. 14. tr. 4. c. 13. Albucasis l. 2. Chirurg. c. 54. Cels: l. 7. c. 15. & alij meminere, *ΛΑΡΑΚΕΝΤΕΣΙΝ* nimirum, quam Gordonius, Avicenna & alij

ut

ut periculossimam rejiciunt, hâc ratione ducti, quòd eo
 tempore plerumq; instituat, cùm, cæteris omnibus fru-
 stra tentatis, nulla propemodum salutis spes remanet; Ve-
 rùm tales Medici, qui tamdiu operationem illam suspen-
 dunt, non legerunt quòd noster Præceptor Hipp. VI. Epidem
 VII. 26. habet: ὑδατῶστας ἴατρον ἴμμεναι, Hydropicos citius
 secare oportet. Non igitur probandum eorum factum, sed
 repudiandum potius, quòd tum demum, cùm res penè
 conclamata est, ad tam salutare provocent remedium. His
 palmam præripiunt Excellentioris genij Medici, qui citò &
 intrepide ~~πρηγμέντοι~~ ad ministrant. Agmen ducit Hippocra-
 tes, cujus loca jam modo adducta sunt. Hunc sequuntur
 Albucasis, & Paulus Aeginet. Aëtius & Celsus, cum quibus
 omnes ferè recentiores faciunt, inter quos produco Patra-
 um, qui magni admodum facit ejus usum, hisce observatis
 cautionibus, nempe ut æger sit adhuc juvenis, viribus non-
 dum fractis, visceribus nondum corruptis, ventriculo robu-
 sto, nullo febrili vel melancholico affectu detentus, nec
 nimium gracilis & macer; Nec excludendum hic illustre
 illud Salanæ sydus Rolfincio. Quã sæpè autè is hanc institue-
 rit, quivis, qui in ejus scriptis non planè hospes, novit. Imprimis
 felicissimè adhibuit scroti Paracenthesin, adeò, ut
 quamvis per gangrænam Nobilis quidam scroto sit privatus
 de novo illud reparârit & consolidârit. Qui laboriosus est,
 evolvat Epitom. cogn. & curand: aff. part. 1. 3. c. 9. p. m. 135.
 Anatom. Dissert. l. 1. c. 13. p. m. 181. l. 5. c. 21. p. 904. ubi
 quæstionem proponit, an in hoc affectu in umbilico, parti-
 bus an lateralibus perforatio fieri possit, & an ad vitam
 faciat, quam pertractatam videtis apud eundem; illud hic
 observandum, ne sectione factâ aqua confertim effluat,
 sed sensim sensim & per intervalla, ut vult Hipp: aph. 27. s. 6.
 aph. 44. s. 7. Quicumque Empyri, aut hydropici uruntur aut
 secantur,

secantur, si pus aut aqua universim effluerit, omnino moriuntur, & sic una cum aquâ anima educitur, quod non semel accidit, testibus Capivacc. l. 3. Pract. c. 6. Paræo. l. 7. Chirurg. c. 12. Villanovan. Smetius. Prosp. Alpin. d. med. Egypt. l. 3. c. 72. superest adhuc alia paracenteseos species, nempe umbilici, quam Petrus longè præfert abdominis. tanquã, tutiorè, & faciliore quo in loco, puta. Nos. Harm. Tom. 2. diff. 35. modum etiam sectionis addit, cujus sententiam confirmat Laurentius in opere anatom. l. 1. quæst. 16. quatuor historiis. Vesicantia improbat Massaria, motus gangrænæ timore; Sed cum ultra cutem non penetrent, id metuendum non est. Cui jam intumuerint crura, cauteria & pyrotica non applicanda, à quibus abstinendum etiam censet Kolsincius.

CAPUT. IX.

Fontem aperit Pharmaceuticum.

Omnes Practicorum libri purgantibus per alvum, & vomitum pleni sunt; Quidam commendant vomitum, quidam rejiciunt; ego vomitum parum prodesse puto, nisi validâ omnium corporis partium commotione. Per alvum etiam varia Practici adhibent medicamenta, quibus credunt expurgari posse materiam hydropis, unde mirum in modum commendatur Gumm. Cambotja, quod ingreditur, descriptionè pillul. hydrop. Bontii, quæ pro universalibus olim apud Belgas venditæ, Schrod. l. 2. Pharmacop. p. m. 255. quæque potentissimè aquas educunt. Verùm dubito ego cum Excellentissimo D. Döbelio, in collegio

D Semejo-

Semejotico privato, Praeceptore meo jugiter devenerando utrū sola purgatione malum istud semper tollatur? Si verum est, ex obstructione Renum, Pancreatis & vasorum lymphaticorū oriri hydropē, necessariò sequitur, nisi hæ referantur viæ, curari hydropem non posse. Equidem facillè concedimus per alvum interdum etiam solvi, cū, quæ nobis talia videntur, non statim naturæ sint impossibilia; cū multi morbi per insolitas naturæ vias solvantur, quorum Exempla adducere possem, nisi paginis parcendū esset. Maximè igitur hic profunt, illa, quæ obstructions tollunt, paulatimq; sudorem eliciunt, qualia sunt oculi 69. & diaphor. fixum, recens tn. paratum, nisi n. fuerit recens, contrahit vim vomendi, purgandi, amittitq; sudorem ciendi. Hunc in censum vocari possunt bufones, quando enim vivi hydropicorum corporibus appenduntur, vasa obstructa, timore & subsequente concussionē, recluduntur; imò specificum latet in bufonibus, quoniam exsiccatus urinam mirifice pellit, & cito humorem peccantem educit. Wierus l. 3. d. præstig. dæmonum c. 35. notabilem narrat historiam. Mulier, inquit, marito suo hydropico mortem intentans, sequiori eventu, eundem liberavit. Hæc n. cū sumptuum tandem pertæsa esset, veneno illum tollere decreverat, quare bufonis usti pulverem agrote marito propinat, unde ille copiosum reddidit lotium, hinc denuo eundem pulverem exhibet, ut eo citius ille ærumnosam, sumptuosamque vitam cum morte commutaret, sed uberiore multò exoneratâ per vesicâ saburrâ aquosâ, præter omnem spem restitutus est, quem certè moriturum sibi persuaserat venefica. Reseratis vasis obstructis, in auxilium sunt vocanda sudorifera, ea autē tantū in declinatione, non in augmentatione. Plurimum hic valent medicamenta Tartar, e. g. Essent. Tart. cōpos, Rolsuncii, Aqua sambuc, sulph. aurat.

aurat. antim. spir. ling. Gvajac. rob. Samb. Gordon in III.
medic. part. 6. c. 5. mirum instituit modum ciendi sudores.
Rustici solent ingredi furnum calefactum, in quo ad animi
deliquium sudant, interdum curantur, interdum & sæpius
suffocantur, & ita à morbo liberantur. Grasecc. cl. 4. sect. 21.
p. 662. In Alno est egregium aliquod contra hydropem, si
ejus folia sumpseris, & ægrum qs. in illis sepeliveris, in in-
gentem corpus ejus effundetur sudorem. Externè & qui-
dè in principio feliciter & cū fructu adhibere possumus de-
coctum veronicæ, chamædr. chamepyt. in cerevisia, quod
exhibeatur ægro: ex illo autè quod relictum est fiat Catapla-
sma, quod impones tumori, hoc si observaveris feliciter inci-
pientes curare poteris. Adhiberi etiam possunt limacum
carnes cum cochleis contusæ super impositæ, quas valde
prodesse, validè educere, mirabiliter exsiccare docet Mon-
tanus consil. 187. vid. Hartm. Pract. chym. p. 3. Valleriol. l. 4.
obs. med. 3. Balnea etiam hic non excludenda; Thermarum
usus proficuus; si naturales non adsint, parari possunt Laco-
nica, quæ magni sunt momenti, & parantur si aqua vitæ ac-
cendatur, vel candentibus affundatur lapidibus, sic enim lar-
gissimus provocatur sudor, hominèsque citò liberantur. Vi-
scera tandem hic non negligenda, robur potius iis adden-
dum, ut eò fortiores contra insultus hostis insurgant, illum-
que debellent. Qui enim viscera habent corrupta, pessimo
sunt loco teste Hypp. d. prædictionibus. Hinc parantur ex ♂
& Tart. medicamenta præstantissima, Tinct. ♂. Pulv. cha-
chect. Essent. ♂, Arcanum Tart. Paracelsus & Subl. Helm. &
diaph. dulcem, sine salium mistione paratum commendat. Fa-
ber. & laxativum. Sal. absynth. Corall. & tincturam eorum.
omnèsque essentias metallicas, visceribus læsis, omnibusq;
hydropis specibus summopere prodesse scribit.

CAPUT X.

Diætam præscribit.

Vix effatu dignum remediis etiam præsentissimis Medicus efficiet, nisi ægrotus exactissimam victus rationem habeat, præscriptamque à Medico diætam exactè servet. Hæc enim sola est, quæ desperatos hydropes, teste experientiâ, curat, cum e contra minus temperantes frustra omnia remedia experiantur. Vivat igitur æger, nisi seipsum odit, in aere libero, calido, sicco; Cibus sit *εύχυμος καὶ εὐπεπτός*, fugiat crassos & vitiosi succi, omniâque jusculenta. Convenit panis probè fermentatus & excoctus, salitus cum aniso, Cumino, sæniculo. Ex avibus commendantur sicciores montanæ, Phasiani, perdices, turturæ, merulæ, coturnices, columbi assi. Nicol. Florentinus serm. 5. testatur, se aliquando Hydropicum vidisse sanatum esu Alaudarum, quibus frequenter cum Petroselino vescebatur. Carnes in usu sunt, aprina, cervina, leporina. A piscibus absteineat, & non nisi saxatiles edat assatos. Parum bibat quantum ipsi quidem possibile; cum magni nominis Medici abstinentes à potu, ab hydropes liberatos esse, observaverint. Sic Benivenius de abdit. sanit. & morb. causis refert, se Rustico cuidam hydropico consulenti respondisse, sanari eum non posse, cum morbus jam esset inveteratus, nisi ultra non bibat, quàm ut vitam sustineat. Rusticus dicto obtemperavit, per annum nihil bibit, & sanatus fuit. Novi ego non postremi nominis Medicum, scribit Trincavelus l. 3. conf. 32. Hispanum: qui solo esu assorum alimentorum, & abstinentia potus omnis, per 40. dies continuata, sanatus est. Sed quomodo sitis si urget sedanda? Acetum, aquâ chalybearâ dilutum, solâ oris ablutione sitim frangit, quod etiam præstat, Syr. acetos. vel decoctum glycyrrhiæ. Soranus maiorum

lorum omnium medicina est, ideòq; & hîc multùm præstat, sed modum non excedat. Exercitatio & vigilia largior quiete & somno est salubris. Quod testatur Hipp. dicens, Aquâ inter cutim laboranti, utile est corpus laboribus exercere, sudores movere pane calido oleo intincto. Animi Pathemata, cum maximam corpus alterandi vim habeant, valde nocent. Alvus semper teneatur lubrica, Veneris exercitatio cane pejus & angue fugiatur.

Hic manum de tabulâ movemus, Theatrum diræ hujus Tragædiæ clausuri. Pulsem si non attigimus, vitrum lambisse sufficiat. Tibi Æterne Deus, summe Archiater, qui hætenus studiis nostris benedixisti, ex intimis cordis recessibus pro tuâ in hoc labore assistentiâ ago gratias; Teq; supplicibus veneror gemitibus, concedas clementissimè, ut studia nostra, quibus ex alto benedicere velis, in Tui imprimis Sanctissimi nominis gloriam, ingemiscentium ægrotorum salutem, propriumque denique vergant emolumentum.

TRIUNO

Sit laus, honor & gloria in infinita
Secula,

secantur, si pus aut aqua universim
moriuntur, & sic una cum aqua anima
semel accidit, testibus Capiuacc. l. 3. Pra
Chirurg. c. 12. Villanovan. Smetius. Pro
Egypt. l. 3. c. 12. superest adhuc alia para
nempe umbilici, quam Petrus longè p
tanquã, tutiorè, & faciliore quo in loco
Tom. 2. diff. 35. modum etiam sectionis
tiam confirmat Laurentius in opere ana
quatuor historiis. Vesicantia improbat
gangrænæ timore; Sed cum ultra cutem
metuendum non est. Cui jam intum
teria & pyrotica non applicanda, à qui
etiam censet Rolfincius.

CAPUT. IX.

Fontem aperit Ph ceuticum.

Omnes Practicorum libri purgan
& vomitum pleni sunt; Quidam comm
quidam rejiciunt; ego vomitum paru
nisi validâ omnium corporis partium co
vum etiam varia Practici adhibent med
credunt expurgari posse materiam hyd
in modum commendatur Gumm. Ca
greditur, descriptione pillul. hydrop. B
versalibus olim apud Belgas venditæ. S
cop. p. m. 255. quæque potentissime aqu
dubito ego cum Excellentissimo D. D
D

omnino
od non
æo. l. 7.
d. med.
species,
ominis.
Harm.
senten-
æst. 16.
motus
rent, id
a, cau-
endum.

alvum,
nitum,
e puto,
Per al-
quibus
mirum
od in-
ro uni-
harma-
Verum
collegio
Semejo-

